

Abdülbaki KOTAN

Emekli Bucak Müdürü (TİD) Üyesi

Yumruğunu da Konuşturabilen Kaymakam

1 940/1941 öğretim yılında, 9
Hın tek lisesi olan Diyarba-
kır Ziya Gökalp Lisesi'ni 17
yaşında bitirmiş, yüksek öğrenime
devam için olgunluk sınavını da
vererek 2 diplomayla ebeveynimim
bulunduğu SASON ilçesine gelmiş-
tim.

O yıllarda memleketimizde, Ata-
türk'ün 1933/1934 yıllarında İstan-
bul "Darülfünun"u dönüştürdüğü
tek üniversite vardı. Yüce Atatürk

(80) yıl önce bu günleri görerek
2. üniversitenin (Van) da açılması
direktifini vermiş ve biz Doğu-Gü-
neydoğu öğrencilerini çok sevindir-
mişti.

(1941) yılı, 2. Dünya Savaşı'nın en
kızışmış dönemi olup tüm Avrupa'yı
ve Moskova'ya kadar da Rusya'yı
işgal eden Nazi Almanyası, Bul-
garistan üzerinden sınırımıza da-
yanmıştı. O tarihte Devletimiz (20)
milyon nüfusu ile (500.000)'lik bir

silahlı gücü alarm halinde tutuyor
olmakla, ekmek-gaz-bez-şeker gibi
mübrem ihtiyaç maddelerinin "vesi-
ka" ile dağıtıldığı kıtlık günleri yaşa-
nıyordu.

Darülmualimin mezunu öğretmen
babam da yaşlılığı nedeniyle o yıl
emekli olmuş, şimdiki gibi bir ay
zarfında maaş bağlanamıyor ol-
makla, ayrıca 1. Dünya savaşı yıl-
larında diploma ve bazı görev bel-
gelerini de kaybetmiş olduğundan,

(1941) yılı, 2. Dünya

Savaşı'nın en kızışmış dönemi

olup tüm Avrupa'yı ve

Moskova'ya kadar da Rusya'yı

işgal eden Nazi Almanyası,

Bulgaristan üzerinden

sınırımıza dayanmıştı. O

tarihte Devletimiz (20) milyon

nüfusu ile (500.000)'lik bir

silahlı gücü alarm halinde

tutuyor olmakla, (ekmek-

gaz-bez-şeker) gibi mübrem

ihtiyaç maddelerinin "vesika"

ile dağıtıldığı kıtlık günleri

yaşanıyordu.

hizmetlerini yıllar sürecektir "şahit şahadetleriyle" kanıtlaması gerekiyordu. İşte memleketimiz ve de ailemin o günkü bu durumu nedeniyle ben, Sason'dan İstanbul'a ulaşamayacağımdan Kaymakam olmak umuduyla Ankara'daki "Siyasal Bilgiler Okulu'na" başvurdum. (Ankara'da yüksek eğitim kurumu olarak birde Hukuk mektebi vardı.) Müracaatıma okul Müdürü Emin ERİŞİLGİL imzasıyla gelen ve içimdeki ukde ile hala sakladığım kabul şartlarına göre Mülakat'a hazırlandım. (Emin ERİŞİLGİL sonradan Milletvekili ve İçişleri Bakanı) Bir taraftan da arkamda kalacak yaşlı baba-anneyle birlikte 5 nüfuslu ailemin Sason'daki mahrumiyet durumunu düşünmekteydim.

İşte ben, gerçekten bu çok zor pozisyonda iken 3 yıldır Sason'da

bulunan, lise yıllarında benimle yakından ilgilenerek tahsilime devam teşvikiyle cesaretlendiren, Hatay Dörtöl'ü'ne atanmış Kaymakam Nail ÖKTEN' de alnımdan öperek gitti. Yerine Denizli Acıpayam'dan Kaymakam sonradan efsane idareci olarak nam salan Sait KOKSAL geldi. Kaza Tahrirat Kâtipi, şimdiki unvanla "Kaymakamlık Yazı İşleri Müdürü" Edip TURHAN'da (sonradan 2 dönem Siirt Belediye Başkanı) 18. dönem yedek subay okuluna sevk edilmişti. O tarihte ilçe bile olsa, az nüfuslu yerlerde Belediye Başkanlıkları muntahap (seçilmiş) olmayıp Kaymakam tarafından yürütülmekteydi.

2. Dünya Savaşı'nın yukarıda açıkladığım hengâmesinde yeni ilçesinde Kaymakam ve Belediye Başkanı Sait KOKSAL, kısa sürede yazı işleri müdürü atama çabasında iken kendisine salık verilen beni makamına çağırttı. Bu mülakatta; memleketimizin ve özellikle ailemin durumunu gerçekçi açıdan birlikte tartışarak, o sırada tahsile devam edemeyeceğim sonucuna vardığımızdan; aynı gün atama teklifim telgrafla Siirt Valiliğine iletildi. İki gün sonra da Vali Cemalettin DİNÇ imzalı atama onayım gene telgrafla geldiğinden 29/12/1942 günü Kaza Tahrirat Kâtipliği görevime, 20 Lira aslı maaşla başladım. 60 Lira tutarındaki bu ilk maaşımdan, kesintiler sonu elime geçen 48 Liranın 2 (iki) lirası ile bir kuzu satın alıp memur arkadaşları pikniğe götürme jestim ise hoş anılarımdandır.

Başkanlığı Kaymakam uhdesinde olan Belediye'nin Muhasip ve Kâtipliği, hatta veznedar, Tahsildar, Zabıta görevini de (Fahri olarak) ben yapmaya başladım. 2. Dünya

savaşı yıllarında kurulmuş "Toprak Mahsulleri Ofisi" ile ürünün 1/4 üne Devletçe el konulmuş; ilçede teşkilatı bulunmadığından, üreticiden alınan yüzlerce ton çeşitli tahılın (buğday, arpa, kumdan, mısır) depolanması, alım-dağıtım hesaplarının yürütülmesi görevini de, Kaymakam ve Belediye Başkanı zatın tensibi, adeta öğretmen nezaret ve desteğiyle gene ben yapıyordum.

Kaymakam Sait KOKSAL ciddi, disiplinli, otoriter, o derecede de şefkatli; memleketin bu olağanüstü halinde maiyetini koruyucu, maiyetindeki tüm memurlar da bu halin gerektirdiği davranış ve çalışma temposundaydı. İlçe halkı ise yasalara, devlet görevlilerine saygılı. 1935 yılında Kaymakam (Edirneli) Rıdvan GÖKMEN'in çok talihsiz bir olayda hançerlenerek şehit edilmesiyle başlayıp 3 yıl süren, zabıta tarihinde de "Sason-Mutki isyanı" diye bilinmekte olan olayda devletin gücünü gören halk da Güvenlik güçlerine itaatli olduğundan ilçede emniyet-asayişte yerinde.

Kaymakam Sait Koksall, ilçenin tek Hakim'i Muammer OBUZ' la karşılıklı ziyaretlerle hemen her gün temasta olurdu. Sonradan Konya milletvekili seçilen ve Bilgin Mevlana ailesinden olduğunu söyleyen bu zatın 1944 yılında gitmesinden sonra gelen Hakim Hilmi Özerkle de aynı ahengi devam ettirdi. Yeni Hakim'in 9-10 yaşlarında oğlu Ahmet; Sason'da ilkököl 4-5 sınıflarında okurken, aynı okuldan mezun olduğumdan, Başöğretmene sıkça ziyaretlerimde, diğer memur ve yerli çocuklarından her yönü ile farklılık görüp konuştuğum, atak ve sempatik tavırlarla beni cevaplandırdığından başını okşadığım bir öğrenci

Kaymakam Sait KOKSAL ciddi, disiplinli, otoriter, o derecede de şefkatli; memleketin bu olağanüstü halinde maiyetini koruyucu, maiyetindeki tüm memurlar da bu halin gerektirdiği davranış ve çalışma temposundaydı. İlçe halkı ise yasalara, devlet görevlilerine saygılı.

idi. (Bu Ahmet, saygın idareci, şöhretli emekli Vali Sayın Ahmet ÖZER’dir)

İlçe jandarma Komutanı Yüzbaşı Mehmet BERİK iyi bir asker; asayiş saatlerini kaçırmaz, her gün gelir Kaymakam’a raporunu sunar, çayını içip giderdi.

ilçe erkanından sayılan Mal müdürü Nuri TULİ kültürlü, işinin ehli bir bürokrattı. Konuşkan, kahveyi su bardağıyla içen bir tiryakiydi. Babası Mehmet Şefkati’nin İzmir’de tanınmış avukatlardan, aynı zamanda çift tabancayla gezen bir efe olduğunu da gururla söylerdi.

İlçe Müftüsü, Abdullah ERDEM milli bayram törenleri gecesinde yapılması mutad olan yemekli toplantılara daima katılır, kendisi de müftü bir aileden gelme Kaymakam Sn. KOKSAL onu yanında oturturdu. Kaymakam’ın zaman zaman topluluğa kaldırdığı bardağına (!) oda elindeki çay bardağını kaldırıp yanındaki kaymakamın bardağına dokundurarak “Cumhuriyetin şerefine” diyecek kadar da toleranslı ve

aydın bir bilgindi. (1935 yılındaki Kaymakam Şahadeti olayında “Heyeti nasiha ” içinde bulunduğundan 5 hançer yarası da almış, bir kolunun sakatlığı ile yaşamaktaydı.

Kıdemli yüzbaşı rütbesinde olan Askerlik şube Başkanı Refik Edebali; Hükümet Konağından uzakça olan şube binası ve lojmanında, ailesiyle münzevi bir yaşam sürüyor, ama her fırsatta, ilçede mahali “Garnizon Komutanı” da olduğunu belirtip, bu unvanı ile sivil yönetime karşı bir payesi olduğunu iddia tavrında bulunmaktaydı. Bu kompleksi ile İlçe Jandarma Komutanlığına sık sık ve yersiz müdahalelerinden rencide olan, sadece kıdem farkıyla, aynı rütbedeki komutan bu uygunsuzluğu kaymakamlığa iletmek zorunluğunda kalmıştı.

Kaymakam Sait KOKSAL, bir bakıma “olağanüstü ahval” de sayılan o günkü atmosferde bu müdahaleyi, ilçede kaymakamın “Hükümet Temsilciliği” otoritesini zaafa uğratma davranışı sayarak, durumu Valilik aracılığı ile Siirt’teki Askerlik Dairesi Başkanlığına duyurmuştu.

Aradan 20 gün kadar bir süre geçmişti. Günlük rutin konulan görüşmek ve emektar Remington marka daktiloda yazdığım yazıları da imzalatmak için, mesaiye başlama saatlerini hiç aksatmayan Kaymakamın Makam odasına gitmiştim. Kaymakam imza kartonunu açmış henüz ilk evraka bakmakta iken; oturduğum sandalyeye göre arkamda bulunan makam kapısı çok şiddetli bir tekmenin (küüt) sesi ile ardına kadar açıldığından kapı, arkasından bitişik olduğu duvara çarparak ikinci bir (küüt) sesi de çıkartmıştı. Ben müthiş bir refleks ürküntüsü ile sıç-

rayıp kalkarak arkama baktığımda; Askerlik Şube Başkanını, o zamanın kapalı yaka tören elbisesi, çapraz kuşanılan manevra kemeri, pırıl pırıl boyalı çizmeleriyle, koyu esmer yüzü daha da kararmış durumda gördüm. Başkan, adeta hezeyan halinde bağırarak, Kaymakama el-kol hareketleriyle hitap ediyordu. Mevsim kış, yanar durumdaki odun sobası; ben gene refleks bir hareketle kapıyı örttüğümde Başkan hala hezeyanını sürdürüyor, sık sık da Kaymakama, “Ben bu yıldızları babamın çifflığında kazanmadım; demek ben kaymakamlığınızın otoritesini ihlal ediyordum. ” diyerek omzundaki apoletle takılı 3 yıldızını gösteriyordu. Ortam, gerçek bir “kavga” ortamı olduğundan ben, arkamdaki duvara dayanmış olarak 17-18 yaşın da heyecanı ile Kaymakam’ın aynı şekilde karşılık vermesinde nasıl davranmam gerektiğini düşünüyor, kendisinden bir işaret bekliyordum.

İlk Kaymakamı Sait KOKSAL, değil bir işaret, oturuş pozisyonunu bile bozmadan bir dakikaya yakın bu hezeyan şeklindeki konuşmayı gayet sakin, vakur bir eda ve muhatabının yüzüne bile dönüp bakmadan dinlerken, aniden sağına dönüp Başkanla yüz yüze duruma geldi. Sağ elide yumruk halinde sıkılı olarak gözlüğünün üzerinden ona bakarak gürleyen bir sesle : “ Yüzbaşı; huzuruma çok münasebetsizce girdiğinden beri gene münasebetsizce konuşmaktasın, ben hala oturur durumdayım. Kalkarsam senin için pekiyi olmaz; sende otur şu sandalyeye” diyerek ona doğru uzattığı sıkılı yumruğunu, var gücü ile masanın sağ üst köşesine vurdu ve benim üzerinden kalktığım sandal-

**Çok yakınında bulunmakla
onu tanımış, kendisinden
feyiz ve dersler almış olmam
nedeniyle mutluluğumu
belirtir, Akdeniz sahilinde
geçirmekte olduğu tatili
sırasında, 18/Haziran/1986
günü vefat etmiş olan dev
idareciyi sonsuz rahmet
hürmetle anmayı, ödenmesi
zor bir borç bilirim.**

yeyi gösterdi. Yüzbaşı Başkan anında ve adeta hipnotize olmuş halde yığılırcasına sandalyeye suskun oturunca, bana da “ Baki İbrahim gelsin” dedi. Ben deminden beri beklediğim emri alır almaz bu boşucu atmosferden hızla çıkıp derin bir nefes aldıktan sonra, posta eri İbrahim’i içeriye yolladım. Odamda haklı bir sabırsızlıkla beklediğim İbrahim dönünce Kaymakamın, misafirine (!) kahve ısmarladığını öğrendim. Davetsiz bu misafir’in gitmesini de aynı heyecanla beklemekte iken, gidişinde posta erinin haberi üzerine tecessüsle çıkıp arkasından baktığımda; omuzlarında parlayan yıldızlar ve gene parlak çizmesiyle, ama geldiğinin tam tersi bir tavırla ve etrafına da bakmadan yürüyordu. İçeride aldığı dersi çok iyi belleği anlaşıyordu.

Bıraktığım imza kartonuna sahip- lenmek için girdiğimde, kaymakamı hafif bir tebessümü ile gördüm ve rahatladım. Ama, kuvvetli yumruğunun indiği (7) mm lik kalınlıkta

masa camının sağ üst köşesinin üçgen şeklinde kırık olduğunu görünce de üzüldüm. Zira makam odasında (Atatürk fotoğrafı, altın- da asılı o tarihte 63 ilimizi gösteren büyük çerçeveli Türkiye Haritası, 6 adet Hezaren sandalye) dışında tek süs eşyası bu “masa üstü cam” idi. Makam koltuğu olarak oturduğu, iki taraftan kollu, Hezaren sandal- yenin üzerindeki küçük minder de evinden getirmişti...

Kaymakam ve Belediye Başkanı Sait KOKSAL, hiç izin kullanmadan Sa- son ilçesinde (3) yıl ve çok yoğun bir hizmetten sonra, Trabzon/Sür- mene’ye çıkan atamasıyla ayrıldı. Birlikte çalıştığımız bu üç yılsonunda benim de (23.) dönem yedek subay okulu için Ankara’ya sevkim çıkmış olduğundan, ilçeden ayrılmamız beraberce ve Diyarbakır’dan itiba- ren Konya’ya kadar da tren yolcu- luğumuz birlikte oldu. Değerli Kay- makamım; yeni ilçesine gitmeden önce annesini ziyaret maksadıyla memleketi Isparta/Şarkikarağaç’a uğramak üzere, Ilgın istasyonunda beni kucaklayıp alımdan öperek trenden indiler.

Sait KOKSAL, çok partili (ilk seçim) olan 8. dönem, 1946 yılında Ispar- ta’dan milletvekili seçildi; TBMM de de çok aktif çalışmaları oldu. Kıyısından köşesinden kırılarak bu güne gelen (5442) sayılı “il idaresi kanunu” Ankara milletvekili İhsan OLGUN’la onun müşterek eseri sayılır. Milletvekilliğinden sonra- da idarecilikte hizmetleri sürerken (7126) sayılı “Sivil Savunma Ka- nunu” taslağı bakanlığımızca ona hazırlattırılmış, kanunlaştıktan sonra da Sivil Savunma İdaresi Başkanı Emekli Tümgeneral Necmi KORAL’

la birlikte, Başkan Yardımcısı ola- rak; bilindiği üzere, bakanlığımızın görevlerinden olup üzerinde ağır bir yük halindeki klasik “seferber- lik” mevzuatının modernizasyonunu sağlamış, Sivil Savunma Koleji de onun görev süresindeki gayreti ile açılmıştır.

Sait KOKSAL, Zonguldak Valili- ğinden sonra, Danıştay üyeliğine seçilip, Danıştay da 5. Daire Başı- kanı olarak, yaş haddiyle emekli- liğine kadar bu görevi sürdürdü. İdarecilikte namı memleket çapında yaygın olan Sait KOKSAL, TSK tara- fından 12/Mart/1971 Muhtırası- na Köşk’e davetle Kabineyi kurma görevi teklif edildiğinde, olayı anti- demokratik görerek kabul etmeme yürekliliğini de gösterdi.

Önceleri hukuk sınavlarını, hem de birincilik derecesiyle vermiş bu- lunduğundan emeklilik yıllarında, Milletvekilliği dönem arkadaşı olan şöhretli hukukçu İhsan OLGUN’la birlikte Kızılay’da Sosyal işhanında- ki büroda uzun süre avukatlık yaptı. Bu sırada, 1965-1969 yılları arası beş yıl süre ile demeğimiz (TİD) in Genel Başkanlığını da yürüttü. Çok olumlu hizmetleriyle geçen bu dö- nem nedeniyle Türk İdareciler Der- neği, bir kadirbilirlik nişanesi olarak “Sait KOKSAL” adını, okuma salo- nu’na verip yaşatmakta devam et- mektedir.

Çok yakınında bulunmakla onu tanımış, kendisinden feyiz ve ders- ler almış olmam nedeniyle mutlu- luğumu belirtir, Akdeniz sahilinde geçirmekte olduğu tatili sırasında, 18/Haziran/1986 günü vefat etmiş olan dev idareciyi sonsuz rahmet hürmetle anmayı, ödenmesi zor bir borç bilirim.